

Tilsynsrapport for Århus Friskole 2018

Mit tilsyn på Århus Friskole fik en dejlig start.

Den første formiddag var jeg så heldig at blive inviteret ned i salen og se cirkus i Lillegul. Det blev en super timet og tilrettelagt forestilling. Det var imponerende at iagttage den naturlige glæde og sikkerhed, som disse ret små børn udviser! De føler sig allerede helt trygge ved at stå overfor en hel jublende sal.

Det blev et flot og fejende cirkus med masser af tricks, akrobatik og musik, det hele ivrigt applauderet af resten af skolen. Det er dejligt at se, hvordan de ældre elever bakker om de små, alle i salen var fuldt koncentreret om det, der foregik på scenen.

Jeg skal især kigge på fagene dansk, matematik, engelsk og historie, så det forsøger jeg at koncentrere mig om, selvom det er svært ikke at skæve lidt til alle de andre spændende ting, der foregår på skolen. Det hele hænger jo sammen og det skal det jo også.

Blå gruppe, 2. , 3. , 4. klasse, har lige afsluttet deres praktik.

I 2. klasse blev det foreløbig til et virksomhedsbesøg i Den Gamle By, fordi det var en logisk afslutning på et emne om skole i gamle dage, men kom også til at handle om kartoflens historie og nogle praktiske kartoffelopgaver!

I 3. og 4. kommer man ud på en rigtig arbejdsplads i 3 dage. Eleverne var netop kommet tilbage og skulle i gang med at evaluere, mens jeg var på skolen. Det var spændende at følge timerne, hvor eleverne udarbejdede powerpoint-fremstillinger af deres praktikforløb. De skulle lave grafik, sætte billeder og tekster ind på PC´erne og besvare spørgsmålene: Hvilken slags arbejde er det? Hvor mange ansatte er der? Hvor længe har arbejdspladsen eksisteret? Hvem bestemmer? Hvilken uddannelse kræver det? Var der farlige opgaver? Hvad har været godt? Hvad har været svært? Hvad har vi lært?

Dagen efter var 5. klasse og undertegnede inviteret på powerpoint-cafe, hvor vi gik rundt til de forskellige "stande" i 4. klasse. At skabe et cafe-miljø omkring formidlingen er en rigtig god idé, det giver nærhed og chance for, at alle kan komme til orde. Eleverne gik meget op i at komme med svar på de tidligere nævnte spørgsmål.

Det var tydeligt, at spørgsmålene fik dem til at reflektere over nogle ting, som de ellers ikke ville have bemærket. Det var nogle meget modne tanker, mange af børnene havde gjort sig. Ingen tvivl om at erhvervspraktik i den unge alder er med til at give børnene et udsyn og nogle erfaringer, som skolemiljøet i sig selv ikke kan give + et nyt perspektiv på

det at lære noget. Det var også tydeligt, at det giver noget selvtillid at have klaret nogle opgaver på en "rigtig" arbejdsplads.

Dansktimerne giver et væld af muligheder for kreative indfaldsvinkler til dette vigtige og alsidige fag og det benytter man sig i høj grad af på skolen. Der foregår hele tiden overraskende og spændende måder at nå ind til læsning, stavning, forståelse af det læste, kærlighed til litteratur og bøger, overalt hvor man dumper ind til en dansktime eller et danskforløb.

I 9. klasse læste man f.eks. Jesper Wung Sung's ungdomsbog, Kopierne. Klassen havde læst bogen i 8. klasse uden illustrationer. Nu er bogen imidlertid kommet i en ny billedudgave og det gav mulighed for, at klassen kunne lave billedanalyse over bogen, dvs. bevidstgøre nogle af de fif, som tegneren benytter sig af for at give plottet et twist. Det var tydeligt, at eleverne havde arbejdet med billedanalyse før, de kom med nogle ret skarpsindige iagttagelser. Men flere udtalte, at de bedre kunne lide bogen UDEN billeder!

I 2. klasse havde man lige læst Lille Vergil og bogen skulle nu efterbehandles. Det var den første rigtige forårsdag og hvad var så mere naturligt end at arrangere en walk n' talk rundt på udearealerne? Opgaven var, i tomandsgrupper, at sætte ord på, hvem og hvad Vergil er for en størrelse. Derefter gik man tilbage til klassen for at høre, hvad der var kommet ud af snakken. Senere blev en række navneord gennemgået, som skulle bøjes på alle mulige måder. Det var der ingen problemer med, samtlige hænder røg op hver gang et ord skulle bøjes.

I 5. klasse er man i gang med et forløb omkring billedbøger. Der findes en fin beskrivelse af hvorfor og hvordan i Fredagsbrevet. Denne dag i forløbet skulle man lave en skriveøvelse. Der var to muligheder: Den første: At vælge et billede og beskrive det ved hjælp af analyse af et billedudsnit, beskrive farver og for- og baggrund. Give en vurdering og komme med en mening.

Anden mulighed var at skrive en historie!

I 0. klasse arbejder man målrettet med at lære bogstaver og begynde at læse. Klassen har syv skemalagte dansklektioner, dertil kommer Læsebåndet, som er fast procedure hver morgen i Lillegul og Blå gruppe. Mange af eleverne i 0. læser allerede. Da jeg var på besøg i en dansktime, blev der hængt billeder op, som havde noget med pirater at gøre. Eleverne fik et bogstav udleveret og skulle så finde alle de ting med f.eks. K, som de kunne finde på billederne og prøve at skrive dem ned.

I de yngste klasser (0., 1. 2. 3.) arbejder lærerne med nogle evalueringsskemaer, som ikke er tests, hvis man forstår test som en dom over barnet. Dette system fungerer som vejledning for lærerne (og forældrene!) omkring elevernes læsefærdigheder, målt i lix-tal. Systemet er udarbejdet af Jørgen Frost og består af et materiale, der hedder Læsemåleren, med tilhørende skema, som hedder Min Læseudvikling.

Det er kort beskrevet en systematisk grundig afdækning af en elevs læsestandpunkt, som i sidste ende udmønter sig i, at elevens aktuelle lix-tal bliver afklaret. Det giver lærerne et skarpt redskab til at finde de rigtige bøger og opgaver til børnene. F.eks. stiller man klassens bibliotek op ordnet efter lix-tal, så læreren sammen med barnet kan finde netop den bog, som passer til elevens aktuelle lix-tal. Det er nemlig vigtigt - for at holde elevernes læseinteresse fanget, at de bøger, de læser, hverken er for lette eller for svære. Materialet giver desuden læreren en unik mulighed for at følge barnets læseudvikling. I flere af klasserne arbejder man også med porteføljemapper, som er elevens personlige bog, som følger dem videre fremad i skoleforløbet. Mapperne tages frem en gang imellem og eleverne opfordres til at sætte særlige ting ind, som de har lyst til at gemme, helt efter eget valg. Det eneste krav er, at tingen skal være afsluttet.

Jeg var med til tre meget forskellige matematiktimer.

I 8. klasse arbejder man ud fra systemet Matematik-Fessor, som ligger på nettet, købt af skolen.

I dag var der fælles gennemgang af principperne i Trigonometri, alt det med cosinus, sinus og tangens. Det er en af de discipliner, som er rykket fra gymnasieniveau og nu er et krav i folkeskolen.

Derefter gik vi alle ud for at afprøve tingene i praksis. Eleverne blev delt i 4 grupper forsynet med målebånd og clinometer. Opgaven var nu at måle sig frem til nogle stolpers og andre tings højde, ved hjælp af Trigonometri. Ikke helt nemt for alle, men det gav nogle gode indsigter i, hvad den abstrakte matematik egentlig kan bruges til.

I en matematiktime i 3. klasse var der fuld gang i PC'erne. Man har for nylig koblet sig på systemet 10 Monkeys, som er en finsk-udviklet matematikportal for 1. til 4. klasse. Den er landsdækkende og har et indbygget pointsystem, som uddeler præmier hver uge til klasserne som fællesskab. Opgaverne er meget varierede og eleven kan vælge opgaver efter standpunkt og temperament. Klassen var dybt koncentreret og virkelig PÅ.

Konkurrencemomentet var der, men da pointsene gives til klassen som helhed må man håbe, at nogle ikke føler sig tabt undervejs. Det så det ikke ud til i denne time, alle

arbejdede ivrigt på alle mulige forskellige trin. Klassen har kun arbejdet med systemet i to uger.

I Rød gruppe (5. 6. 7.) arbejder man for tiden med et praktisk matematikprojekt på tværs af de 3 klasser. Et af formålene med projektet er at styrke fællesskabet i Rød gruppe og lære hinanden bedre at kende. Eleverne, ca. 60, var delt op i piger og drenge for sig, yngre og ældre sammen i 4 grupper. Undervisningen foregår på 4 "stationer", som grupperne på skift besøger og arbejder i. På hver station er der en række praktiske opgaver, der skal løses. På station 1 handler det om areal, på toeren om rumfang, på treeren om målestoksforhold og på station 4 om omsætning.

Det er et godt projekt, sjovt at iagttage. Opgaverne krævede virkelig samarbejde for at kunne lykkes. Det er godt at skabe modvægt i forhold til den abstrakte matematik, som mange elever ikke kan se, har noget med virkeligheden at gøre.

Engelsk er også et af de fag, jeg skal kigge på. Jeg var med i en engelsktime i 8. klasse, hvor eleverne netop havde skrevet essays om "heroes". De havde fundet frem til nogle personer, som de syntes, man kunne kalde heroes og skrevet om dem. Nu skulle de fremlægge deres tekster.

Der var mange fine valg af helte, men nogle af dem, f.eks. popstjerner og visse bloggere, blev der stillet spørgsmålstejn ved og gav anledning til en diskussion: Hvad skal der egentlig til, for at man kan kaldes en helt?

I 2. klasse arbejder man med engelsksystemet First Boost. I dag var emnet Family and Friends, med fælles gennemgang af navne på familiemedlemmer, hvor børnene blev opfordret til at fortælle om deres egne familierelationer. Vi så også en lille film, The Birthdayparty, og sang nogle sange.

Fin afvekslende time med børn, som allerede er godt med i engelsk.

Ud over specialundervisning på forskellige faglige planer, tilbyder skolen endnu et støtteprojekt, som kaldes Trivselsgrupper. Det er et tilbud til børn, som kan have det svært i perioder, f.eks. på grund af skilsmisser, dødsfald, m.m i familien. Kriser i et barns liv kan let gå ud over dets sociale relationer og forstyrre koncentrationen i forhold til indlæring. En af de ansatte, som har stor erfaring fra sine tidligere arbejdspladser for udsatte unge, tilbyder gruppesamtaler for 5 - 6 børn ad gangen, med forældrenes samtykke. Møderne følger nogle bestemte temaer og mønstre, illustreret på tavlen i det lille rum. Den faste, overskuelige dagsorden giver tryghed og er god til at få en snak i

gang. Der opstår efterhånden stor fortrolighed i samtalerne. Projektet har virkelig været med til at lette trykket for mange af deltagerne, fortæller de ansatte.

Som tilsynsførende skal jeg også undersøge, om skolen har et elevråd. Det viste sig, at det havde man faktisk ikke haft i lang tid. Men netop her i på det sidste var der nogle piger nede i Rød gruppe, som var begyndt at tage initiativ til at få dannet et elevråd. Dem kunne jeg jo prøve at snakke med. Pigerne var meget ivrige for at mødes med mig og fortælle om deres planer og bevæggrunde til at få et elevråd op at stå. Det endte med, at vi snakkede en hel time. Det blev en spændende snak med nogle meget kvikke og bevidste piger.

De var gode til at sætte ord på, hvorfor de følte et behov for at have et forum, hvor de med større vægt og i formelle rammer, kan tage ting op, som de har lyst til at lave om på eller forbedre. De ville også gerne mødes med elevråd fra andre skoler. De ville også gerne have en lærer med som bisidder.

Allerede en uges tid efter kom der for alvor gang i sagerne og der blev foretaget valg i klasserne. Man valgte to repræsentanter fra hver klasse, i første omgang fra 4. til 8. klasse. Månederne op til sommerferien skal fungere som en opstartsperiode, som bl.a. vil indeholde et kursus i elevrådsarbejde, arrangeret af Danske Skoleelever.

Nede i Blå og Lillegul har man lavet snakkegrupper med en lærer, som så skal informere elevrådet, hvis der er ting og sager, som de yngste børn vil have behandlet.

Det har været en berigelse at komme rundt og være med i undervisningen på Århus Friskole. Det emmer af kreativitet og iderigdom omkring læringsprocesserne. Det bekræfter én i, at lærerjobbet er et kunstnerisk fag, hvis man griber det an fra den vinkel. Skolen og fagene udvikler sig hele tiden, samtidig med at strukturer, rammer og dagsrytme bevares omkring et trygt, skabende miljø.

Skolen lever til fulde op til folkeskolens krav.

17/4 2018

Marianne Warming

Tilsynsførende

